



Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 3.18.17.01

Inventaris van de registers en stukken afkomstig van de Abdij Leeuwenhorst, 1410-1571

Versie: 01-08-2022

J. Bruggeman

Nationaal Archief, Den Haag 1935

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Verwante archieven.....	9
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 11
 Bijlagen.....	 19
Concordans.....	19

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Abdij van Leeuwenhorst, Registers en stukken

Periodisering:

archiefvorming: 1410-1571

oudste stuk - jongste stuk: 1410-1571

Archiefbloknummer:

35016.1

Omvang:

241 inventarisnummer(s); 4,20 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands. Een gedeelte in het Latijn.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven en gedrukte teksten. De Nederlandstalige stukken van vóór ca. 1700 zijn geschreven in het gotische cursiefschrift, met name in de oud-Hollandse klerkencursief.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Abdij Leeuwenhorst te Noordwijkerhout

Samenvatting van de inhoud van het archief:

De stukken uit het archief van de abdij Leeuwenhorst te Noordwijkerhout betreffen vrijwel uitsluitend de administratie en financiën van de rentmeesters uit de periode tussen 1410/11 en 1570/71. Veel materiaal gaat over de aanschaf van gebruiksartikelen voor het klooster en over de verpachting van stukken grond in het Rijnland en het Westland, waar het klooster de meeste bezittingen had.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Abdij van Leeuwenhorst, Registers en stukken, nummer toegang 3.18.17.01, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Abdij Leeuwenhorst / registers, 3.18.17.01, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

In 1261 stichtten Aarnout en Waalwijn van Alkamade de abdij. Op St. Thomas-avond in 1262 werd de eerste steen gelegd. De nonnen werden omstreeks 1273 opgenomen in de orde van de cisterciënzers en onder toezicht gesteld van het mannenklooster te Kamp (Duitsland). De nonnen verwierven uitgebreid landbezit, voornamelijk in Rijnland en Delfland. Rentmeesters droegen voor het verpachten daarvan en het beheer daarover de verantwoordelijkheid, zodat de nonnen zelf zich aan een contemplatief leven konden wijden.

Zeker in de beginperiode was de abdij Leeuwenhorst een instelling die in aanzien stond. In eerste instantie werden er alleen adellijke jonkvrouwen uit Holland opgenomen, later ook uit andere gewesten, en bovendien kwamen er steeds meer dochters uit patriciërsgeslachten bij. Door deze vertegenwoordigers van lagere standen en de grotere geografische afstand nam de betrokkenheid van familieleden af. Hetzelfde gold op den duur ook voor het aanzien dat de abdij genoot.

Begonnen met acht tot twaalf zusters waren er later gemiddeld dertig zusters in het klooster. Na de landing van de watergeuzen bij Katwijk in 1571 vluchtten zij naar Leiden. In 1573, tijdens het beleg van Leiden, werd de abdij, inclusief de kerk, door Leidenaars vernietigd om gebruik door de Spanjaarden te voorkomen. Op dezelfde plek werd later een adellijke hofstede aangelegd.

In 1572-'73 werden met de komst van de Reformatie de kerkelijke goederen onteigend. Het gros van deze goederen werd bestemd voor het onderhoud van de publieke kerk. Met de abdijen van Rijsburg en Leeuwenhorst stond het anders. In eerste instantie werden ze door de Staten van Holland geconfisqueerd en onder beheer van een rentmeester gesteld, die aan de nonnen een alimentatie uitbetaalde. De Staten wilden de goederen te gelde maken en de opbrengst gebruiken voor de strijd tegen Spanje en de Leidse universiteit. De edelen betoogden echter dat veel van de bezittingen van adellijke herkomst waren. De abdijen waren destijds gesticht door de graven en gravinnen van Holland om adellijke jonkvrouwen op te nemen. Bovendien had de adel ook later nog goederen geschonken voor hun onderhoud. Daarom beschouwden de edelen de geestelijke goederen min of meer als familiebezit, dat nog steeds moest dienen voor de verzorging van adellijke dames. Uiteindelijk lieten de Staten in 1586 de goederen van deze twee abdijen geheel aan de Ridderschap.

Nominaal bleven de abdijen ook na 1572 onder leiding van abdissen staan, die de Ridderschap tot in de zeventiende eeuw benoemde. In 1620 werd besloten voor Rijsburg geen nieuwe abdis meer te benoemen en voor Leeuwenhorst werd eenzelfde besluit in 1634 van kracht. Nadien waren het oudste en het op een na oudste lid van de Ridderschap respectievelijk abt van Rijsburg en Leeuwenhorst. Naast de abdissen werden rentmeesters aangesteld. Vanaf 1624 nam een lid van de Ridderschap voor Leeuwenhorst het rentmeesterschap waar. De eigenlijke werkzaamheden werden door commiezen uitgevoerd, aan wie veel verantwoordelijkheden werden toevertrouwd.

G. de Moor wijdde verschillende studies aan de abdij, waarvan de belangrijkste zijn: *Verborgen en geborgen. Het cisterciënzerklooster Leeuwenhorst in de Noordwijkse regio (1261-1574)* (Hilversum 1994) en *Lonen en prijzen in het cisterciënzerinnenklooster Leeuwenhorst bij Noordwijkerhout tussen 1410/11 en 1570/71* (Amsterdam 2000). Zie voor de latere geschiedenis uitvoeriger de inleiding van inventaris 3.01.06 (het archief van de Ridderschap en edelen van Holland en West-Friesland, 1572-1795) en *Leeuwenhorst, een Hollandse buitenplaats*, de editie 2003 van het *Jaarboek van de Kastelenstichting Holland en Zeeland* onder redactie van E. den Hartog, R.H.M. van Immerseel en A. Coops.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Over de archivalia van Leeuwenhorst na 1572 zijn er geen gegevens voorhanden. Vermoedelijk hebben ze evenals die van de abdij van Rijnsburg in de zeventiende eeuw lange tijd op het Huys te Rijnsburg berust. Vanaf 1660 bevonden de archivalia zich in een gehuurde kamer van de commiezenfamilie Havius, later Heeneman. In de loop van de tijd vonden tal van aanvullingen plaats. Hoewel de Ridderschap eind achttiende eeuw werd opgeheven, bleef het archief in handen van dezelfde commies, D.J. Heeneman. Zie uitvoeriger de inleiding van inventaris 3.01.06, van het archief van de Ridderschap en edelen van Holland en West-Friesland, 1572-1795.

Pas in 1816 is het archief van de Ridderschap vanuit het huis van commies Heeneman overgebracht naar het Rijksarchief.

De rechtstitel is (nog) onbekend

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

3.18.17.02 - regestenlijst

3.01.06 - Ridderschap en edelen van Holland en West-Friesland, 1572-1795

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDDELEN**

1	Register van de giftbrieven van de abdij. 14-16e eeuw	1 deel
2	Register van verschillende brieven rakende de abdij. 15e en 16e eeuw	1 deel
3	Huurboek van de landen in Rijnland en 't Westland. 1413	1 deel
4	Huurboek van de landen in Rijnland en 't Westland. ca. 1444	1 deel
5	Huurboek van de landen in Rijnland en 't Westland. 1470	2 delen in een band
6	Huurboek van de landen in Rijnland en 't Westland. 1472 Niet raadpleegbaar	1 deel
7	Huurboek van de landen in Rijnland en 't Westland. ca. 1509	1 deel
8	Huurboek van de landen in 't Westland. ca. 1515	1 deel
9	Huurboek van de landen in Rijnland. ca. 1537	1 deel
10	Huurboek van de landen in 't Westland. ca. 1537	1 deel
11	Huurboek van de landen in Rijnland. ca. 1552	1 deel
12	Huurboek van de landen in 't Westland. ca. 1552	1 deel
13	Register van belandingen van de landen toebehoorende aan de abdij. 1434	1 deel
14	Register (fragment). ca. 1499	1 deel
15	Register van de landen in 't Westland. ca. 1515	1 deel
16	Staalboek ("Blaffert") van de inkomsten en uitgaven der abdij, gevallen in 1553	1 deel

-
- 17** Staalboek ("Blaffert") van de inkomsten en uitgaven der abdij, gevallen in 1554 1 deel
- 18** Afgehoorde rekeningen van den rentmeester Jan Heynrick onder de abdis Badelog van der Does.
1410
Niet raadpleegbaar
- 19-28** Afgehoorde rekeningen van den rentmeester Jan Heynrick onder de abdis Heylwich van Oesterwijck.
1412-1427
De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.
- 19** 1412
Niet raadpleegbaar
- 20** 1414
- 21** 1416
- 22** 1417
- 23** 1419
- 23A** 1419
- 24** 1420
- 25** 1424
- 26** 1425
- 27** 1426
- 28** 1427
niet compleet.
- 29-39** Afgehoorde rekeningen van rentmeester Johannes Symons onder abdis Machteld van der Does.
1428-1440
- 29** 1428
- 30** 1429
- 31** 1430 en 1431
- 32** 1432
- 33** 1433
- 34** 1434, 1435
- 35** 1436
- 36** 1437
- 37** 1438
- 38** 1439
- 39** 1440
- 40-42** Afgehoorde rekeningen van rentmeester Johannes Symons onder abdis Wilhelmina de Aa.
1441-1443
- 40** 1441
- 41** 1442
- 42** 1443
- 43-61** Afgehoorde rekeningen van rentmeester Willem Bertoen onder abdis Wilhelmina de Aa.
1444-1458
- 43** 1444
- 44** 1445
- 45** 1446

	Niet raadpleegbaar
46	1447
	Niet raadpleegbaar
47	1449
48	1449
49	1449
	Niet raadpleegbaar
50	1450
	Niet raadpleegbaar
51	1451
	Niet raadpleegbaar
52	1452
	Niet raadpleegbaar
53	1452
	Niet raadpleegbaar
54	1453
	Niet raadpleegbaar
55	1453-1454
	Niet raadpleegbaar
56	1454
57	1457
58	1457
59	1457
60	1457
	Niet raadpleegbaar
61	1458
	Niet raadpleegbaar

62-73

Afgehoorde rekeningen van rentmeester Willem Bertoen onder abdis Elisabeth van Rijswijck.

1459-1469

De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

62	1459
	Niet raadpleegbaar
63	1459
	Niet raadpleegbaar
64	1460
65	1461
65A	1461
66	1462
66A	1462
67	1463
67A	1463
68	1464
68A	1464
69	1465
69A	1465
70	1466
70A	1466
71	1467
71A	1467
72	1468
73	1469

74-74A

Afgehoorde rekeningen van rentmeester Willem Bertoen onder abdis Agniese van Noortich.

De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

74 1470
74A 1470

75-78 Afgehoorde rekeningen van rentmeester Jan Duker Willem Bertoensz onder abdis Agniese van Noortich.

1471-1474
 De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

75 1471
76 1472
76A 1472
77 1473
78 1474

79-86 Afgehoorde rekeningen van rentmeester Ewout Willem Bertoensz onder abdis Agniese van Noortich.

1475-1481
 De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

79 1475
79A 1475
80 1476
80A 1476
81 1477
81A 1477
82 1478
82A 1478
83 1479
84 1480
85 1480-1481
86 1481

87-87A Afgehoorde rekeningen van rentmeester Jan van Water onder abdis Agniese van Noortich.

De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

87 1482
87A 1482

88-96 Afgehoorde rekeningen van rentmeester Jan van Water onder abdis Eustachia de Brakel.

1483-1491

88 1483
89 1484
90 1485
91 1486
92 1487
93 1488
94 1489
95 1490
96 1491

97-98 Afgehoorde rekeningen van rentmeester Jan van Water onder abdis Ghisberta van Vianen.

1492-1493

97 1492
98 1493

99	Afgehoorde rekeningen van rentmeester Willem van Adrichem onder abdis Ghisberta van Vianen. 1494	
100-101	Afgehoorde rekeningen van rentmeester Willem van Adrichem onder abdis Adriana van Roen. 1495-1496	
100		1495
101		1496
102-133A	Afgehoorde rekeningen (geen rentmeester) onder abdis Adriana van Roen. 1497-1525 De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.	
102		1497
102A		1497
103		1498
103A		1498
104		1499
104A		1499
105		1500
106		1500
107		1501
107A		1501
108		1502
108A		1502
109		1503
109A		1503
110		1504
111		1504
112		1505
112A		1505
113		1506
113A		1506
114		1507
114A		1507
115		1508
115A		1508
116		1509
117		1510
118		1510
119		1511
119A		1511
120		1512
120A		1512
121		1513
121A		1513
122		1514
122A		1514
123		1515
123A		1515
124		1516
	Niet raadpleegbaar	
125		1517
125A		1517

126	1518
126A	1518
127	1519
127A	1519
128	1520
128A	1520
129	1521
129A	1521
130	1522
130A	1522
131	1523
131A	1523
132	1524
132A	1524
133	1525
133A	1525

134-136A Afgehoorde rekeningen (geen rentmeester) onder abdis Elisabeth van Baexem.
1527-1529
De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

134	1527
134A	1527
135	1528
135A	1528
136	1529
136A	1529

137-151A Afgehoorde rekeningen (geen rentmeester) onder abdis Gisberta de Waerdenburch.
1530-1543
De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbelen.

137	jaartal niet achterhaald
138	1530 concept.
138A	1530
139	1531
139A	1531
140	1532
140A	1532
141	1533
141A	1533
142	1534
143	1535
143A	1535
144	1536
145	1537
146	1538
147	1539
148	1540
148A	1540
149	1541 Niet raadpleegbaar
150	1542
151	1543
151A	1543

152-154	Afgehoorde rekeningen van rentmeester Warniert van der Does onder abdis Gisberta de Waerdenburch. 1544-1545
152	1544
153	1544
154	1545
155-162A	Afgehoorde rekeningen (geen rentmeester) onder abdis Gisberta de Waerdenburch. 1546-1553 De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbeln.
155	1546
156	1548
157	1548
158	1549
159	1551 klad index.
160	1551
161	1552
162	1553
162A	1553
163-165	Afgehoorde rekeningen van rentmeester Warniert van der Does onder abdis Johanna van der Does. 1554-1556 De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbeln.
163	1554
163A	1554
164	1555
164A	1555
165	1556
166-179	Afgehoorde rekeningen (geen rentmeester) onder abdis Johanna van der Does. 1557-1570 De A-nummers betreffen hoofdzakelijk dubbeln.
166	1557
167	1558
167A	1558
168	1559
169	1560
169A	1560
170	1561
171	1562
172	1563
173	1564
173A	1564
174	1565
174A	1565
175	1566
175A	1566
176	1567
176A	1567
177	1568
177A	1568
178	1569
178A	1569

179**1570**

Voor 1571: zie Ridderschap.

Fragment van 15e eeuwse rekening.

Ontbreekt, voorheen inv. nr. 180

BIJLAGEN

CONCORDANS

Deze films bevatten alleen de registers, stukken en rekeningen en niet de oorkonden die in de charterkasten worden bewaard. Hierop hebben dus geen betrekking de regestenlijst met index en ook niet de archivalia in het archief van de Ridderschap betreffende Leeuwenhorst.

Filmnr.	Oud nr.	Inventarisnummers
1210	1	1/6 begin
1211	2	6 vervolg/10
1212	3	11/22
1213	4	23/34
1214	5	35/46
1215	6	47/55
1216	7	56/64
1217	8	65/69
1218	9	69A/75
1219	10	76/80A
1220	11	81/88
1221	12	89/99
1222	13	100/107A
1223	14	108/115 ¹
1224	15	115A/122 ²
1225	16	122A/126A
1226	17	127/131
1227	18	131A/136
1228	19	136A/141A
1229	20	142/148A
1230	21	149/154
1231	22	155/163
1232	23	163A/172
1233	24	173/178
1234 ³	25	178A/179

1 Voor bijlagen bij 111/121, zie 1234.

2 Voor bijlagen bij 111/121, zie 1234.

3 Op 1234 staan verder nog bijlagen bij 111/121, en de volgende regestnummers: 237; 305; 340; 364B; 379; 400; 442; 476; 555; 570; 572; 574; 575; 577; 577A; 660; 670; 720; 728; 736; 777; 831; 874; 885; 894, 930; 938.